

MEMORANDUMAS

DĖL NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ IR EKSPERTŲ KOALICIJOS „PSIHIKOS SVEIKATA 2030“ UŽ POKYČIUS PSIHIKOS SVEIKATOS SISTEMOJE

Vilnius

2014 m. balandžio 30 d.

Pripažindami, jog psichikos sveikata yra esminė visuomenės ir kiekvieno individo vertybė bei kasdieninio gyvenimo resursas;

tvirtindami, kad psichikos sveikatos stiprinimas turi remtis šiuolaikinėmis, moksliniais įrodymais grįstomis žiniomis ir vertybėmis, vienijant valdžios institucijų ir pilietinės visuomenės pastangas bei į šį procesą aktyviai įtraukiant visus piliečius, nepriklausomai nuo jų psichikos sveikatos ypatumų;

atsižvelgdami į tai, jog stiprinant kiekvieno individo ir visuomenės psichikos sveikatą, vykdant psichikos sveikatos problemų prevenciją, gydant ir reabilituojant asmenis su psichikos sutrikimais, psichikos ir proto negalia, privalu laikytis pagrindinių žmogaus teisių ir laisvių principų, įtvirtintų Visuotinėje Žmogaus teisių deklaracijoje, JT Neįgaliųjų teisių konvencijoje, Vaiko teisių konvencijoje, Europos Sąjungos pamatinės vertybės įtvirtinančiuose dokumentuose, LR Konstitucijoje ir įstatymuose;

pabrėždami, kad laikantis šių vertybių ir principų, turi būti gerbiamas kiekvieno žmogaus orumas, skatinama piliečių autonomija, įgalinimas ir dalyvavimas, kad asmenys su psichikos ir proto negalia turi būti įtraukiami organizuojant ir teikiant jiems sveikatos priežiūros, socialines, ugdymo ir kitas paslaugas;

siekdami užtikrinti, kad Lietuvoje būtų nuosekliai, veiksmingai ir skaidriai įgyvendinami šiuolaikiniai, moksliniais įrodymais grįsti psichikos sveikatos politikos principai, organizacijos ir ekspertai, dirbantys psichikos sveikatos ir/ar žmogaus teisių srityse susivienija į Nevyriausybinių organizacijų ir ekspertų koaliciją „Psichikos sveikata 2030“.

I. MEMORANDUMO PASKIRTIS

Šis memorandumas yra skirtas apibrėžti pagrindines Nevyriausybinių organizacijų ir ekspertų koalicijos „Psichikos sveikata 2030“ (toliau – Koalicija) narių partnerystės ir bendrosios veiklos gaires bei patvirtinti Koalicijoje dalyvaujančių organizacijų ir ekspertų narių įsipareigojimus dirbti bendram tikslui siekiant esminių pokyčių psichikos sveikatos sistemoje bei skatinant tinkamą psichikos sveikatos priežiūrą Lietuvoje.

II. KOALICIJOS VEIKLOS GAIRĖS

II.1. Vizija

Visuomenė, kurioje vertinama psichikos sveikata, žmogaus teisės ir užtikrinama kiekvieno asmens teisė į psichikos sveikatos stiprinimą, sutrikimų prevenciją ir prieinamas, kokybiškas bei poreikius atitinkančias paslaugas.

II.II. Misija

Remiantis koalicijos vertybėmis skatinti atvirumo, skaidrumo bei žmogaus teisių principų įtvirtinimą psichikos sveikatos sistemoje.

II.III. Veiklos sritys

Pagrindinės sritys, kurias Koalicija atstovauja, apima, bet neapsiriboja:

- paslaugų spektro plėtojimas suteikiant prioritetą veiksmingų bendruomeninių psichosocialinių paslaugų plėtrai bei siekiant, jog per kuo trumpesnę laiką būtų išlyginti istoriškai susiklostę psichikos sveikatos priežiūros netolygumai, lemiantys biomedicininio modelio ir institucinės globos dominavimą;
- veiksmingų bendruomeninių paslaugų pažeidžiamoms šeimoms, vaikams bei suaugusiems asmenims su psichikos ir proto negalia plėtojimas remiantis moksliniais įrodymais siekiant, jog būtų nuosekliai mažinama priklausomybė nuo institucinės globos siekiant didelių nuolatinės globos įstaigų uždarymo;
- savižudybių, smurto, priklausomybių, mirčių dėl išorinių priežasčių prevencijos vykdymas vadovaujantis mokslo žiniomis grįstais bei empiriškai patikrintais būdais ir remiantis šiuolaikiniais visuomenės sveikatos stiprinimo principais;
- nuolatinių nepriklausomos stebėsenos mechanizmų įtvirtinimas planuojant, teikiant ir vertinant paslaugas psichikos sveikatos priežiūros sistemoje ir gretimuose sektoriuose (socialinės apsaugos, švietimo, teisingumo), numatant aiškų nevyriausybinių organizacijų vaidmenį šiame procese.
- Specifiniai bendrosios Koalicijos veiklos tikslai, uždaviniai, veiksmai ir atsakomybės yra apibrėžiami Veiklos plane, kurį Koalicijos organizacijos narės ir ekspertai priima bendru sutarimu vienerių metų laikotarpiui.

III. VAIDMENYS IR ATSAKOMYBĖS

III.I. Į Koaliciją susivienijusios organizacijos ir ekspertai yra lygiaverčiai ir lygiateisiai partneriai, ir kiekvienos organizacijos bei eksperto balsas ir indėlis į bendrą darbą yra vienodai svarbus.

III.II. Pirmuosius metus koalicijai pirmininkauja bendru sutarimu išrinkta nevyriausybinė organizacija arba ekspertas/ai, po vienerių metų po Memorandumo pasirašymo peržiūrint šį įsipareigojimą ir pirmininkavimo procedūras.

III.III. Memorandumą Koalicijos nariai peržiūri ir atnaujina bendru sutarimu praėjus vieneriems metams po jo pasirašymo. Visi pakeitimai surašomi raštiškai, pasirašomi organizacijų narių oficialių atstovų ir ekspertų, bei pridedami prie šio memorandumo kaip priedai. Bendru sutarimu, memorandumas gali būti peržiūrimas ir dažniau, jeigu iškyla toks poreikis.

IV. VERTYBINĖS NUOSTATOS

IV.I. Koalicija remiasi vertybėmis, principais ir siekiniais, išdėstytais tarptautiniuose ir Lietuvos dokumentuose (JT Neįgaliųjų teisių konvencija 2006, Pasaulio sveikatos organizacijos 2001 metų sveikatos pranešimas, Pasaulio sveikatos organizacijos Europos ministrų konferencijos deklaracija ir veiksmų planas 2005 m., Europos psichikos sveikatos ir gerovės paktas 2008 m., Europos Parlamento pranešimas dėl gyventojų psichikos sveikatos gerinimo 2006, Lietuvos psichikos sveikatos strategija 2007 m., PSO Psichikos sveikatos veiksmų planas 2013-2020 ir kt.) ir telkia visas organizacijas ir piliečius siekti šių principų ir vertybių nuoseklaus bei skaidraus įgyvendinimo Lietuvoje.

IV.II. Koalicijos partnerystė ir veikla remiasi šiomis pagrindinėmis vertybėmis:

- Pagarba žmogaus prigimtiniam orumui, teisėms ir laisvėms;
- Lygybė;
- Lygiateisiškumas;
- Pagarba ir pasitikėjimas;
- Atvira ir skaidri komunikacija;
- Bendradarbiavimas ir pozityvus požiūris į bendrą darbą;
- Pasiryžimas dirbti kartu ir mokytis iš kitų.

V. DALYVAVIMAS KOALICIJOS VEIKLOJE

V.I. Koalicijos nariais gali būti nevyriausybinės organizacijos ir pavieniai ekspertai, dirbantys psichikos sveikatos ir/ar žmogaus teisių srityje bei išreiškę norą jungtis prie Koalicijos bei motyvavę tokį norą.

V.II. Koalicijos organizacijos narės ir ekspertai susitaria, kad bendraus ir bendradarbiaus tokiu būdu, kad užtikrintų bendros veiklos pozityvų poveikį siekiant maksimalių pokyčių psichikos sveikatos sistemoje. Šis susitarimas apima išsipareigojimą dalintis atitinkama informacija ir palaikyti efektyvią komunikaciją.

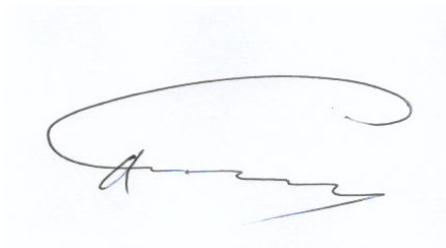
V.III. Bendra iniciatyva Koalicijoje yra priimama pritarus daugumai, t. y. 2/3 Koalicijos narių.

V.IV. Jeigu kažkuri iš Koalicijai priklausančių organizacijų ar kuris iš ekspertų norėtų nutraukti savo dalyvavimą Koalicijos veikloje, apie tai turi pranešti visiems Koalicijos nariams mažiausiai prieš dvi savaites, nurodydama/s tokio sprendimo priežastis.

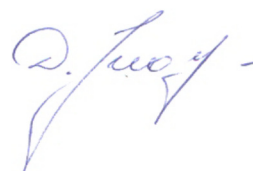
V.V. Naujos organizacijos narės ar ekspertai į Koaliciją priimami tik tuo atveju, jeigu jų veikla, ideologija, pozicija ir viešoji nuomonė nepažeidžia jokių žmogaus teisių principinių nuostatų ir neprieštarauja Koalicijos veiklos gairėms. Naujos organizacijos ar ekspertai į Koaliciją priimami pritarus daugumai, t. y. 2/3 Koalicijos narių.

Mes, oficialūs Koalicijos organizacijų narių atstovai ir ekspertai, pasirašę žemiau, patvirtiname, kad susipažinome ir sutinkame su šio Memorandumo nuostatomis bei įsipareigojame jų laikytis.

Doc. dr. Arūnas Germanavičius

Asociacijos „Lietuvos neįgaliųjų forumas“ prezidentė
Dovilė Juodkaitė

Lietuvos psichologų sąjungos prezidentas
Dr. Evaldas Kazlauskas

VŠĮ "Paramos vaikams centras" direktorė
Aušra Kurienė

VŠĮ „Psichikos sveikatos perspektyvos“ direktorė
Karilė Levickaitė

Rūta Lukošaitytė

Lietuvos sutrikusio intelekto asmenų globos bendrijos „Viltis“ vadovė
Dana Migaliova

Lietuvos sutrikusios psichikos žmonių globos bendrijos vadovas

Vaidotas Nikžentaitis

VšĮ "Vaiko labui" direktorė

Aurelija Okunauskienė

"Vaikų linijos" vadovas

Robertas Povilaitis

Prof. Dainius Pūras

Lietuvos autizmo asociacijos "Lietaus vaikai" direktorė

Lina Sasnauskienė

"Jaunimo linijos" direktorius

Paulius Skruibis

Žmogaus teisių stebėjimo instituto direktorė

Dovilė Šakalienė

Doc. dr. Marija Veniūtė

Prof. Nida Žemaitienė